

CIAM: Centre d'Interpretació de l'Aigua i del Madriu

Montserrat Capdevila i Pallarès

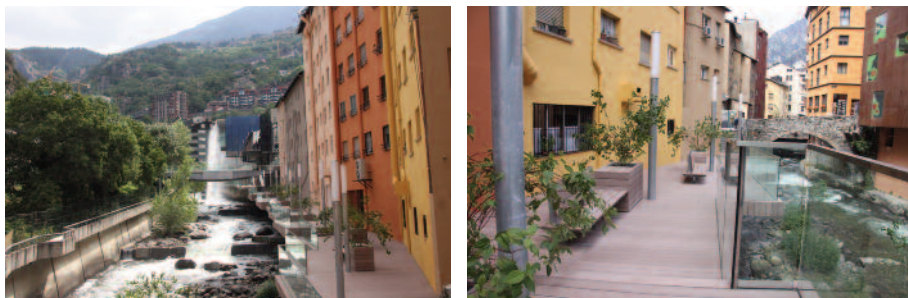

El CIAM es concep com un centre cultural i lúdic destinat a interpretar i difondre la significació de l'aigua com a element clau en la configuració del territori de la vall del Madriu i de la parròquia d'Escaldes-Engordany.

El CIAM neix com un equipament que forma part d'una actuació integral de revaloració i dinamització de la zona entre ponts, situada a la part alta d'Escaldes-Engordany, i que ha estat declarada Projecte d'interès nacional pel govern d'Andorra. Es tracta d'un projecte urbanístic, dissenyat pel departament d'urbanisme del Comú, que recupera els espais associats al marge del riu Valira, entre dos ponts històrics, el pont d'Engordany i el pont de la Tosca. Integrat en aquesta renovació urbanística s'ha construït l'edifici que acull el CIAM, amb una arquitectura contemporània, còmplice del riu i conceptualment molt associada a l'aigua. D'altra banda, l'emplaçament de l'edifici és especialment adequat, ja que se situa pròxim a un dels brolladors d'aigua termal més coneguts –la font del Roc del Metge–, prop del lloc on es barregen les aigües del riu Valira i del riu Madriu i també de l'entrada natural a la vall del Madriu, declarada patrimoni de la humanitat per la Unesco.

El CIAM, dissenyat per *Emblemma. Espais Audiovisuals*, pretén ser un centre que desperti interès a un públic ampli, ja que tracta una temàtica universal –l'aigua– des de diferents perspectives, però alhora incideix en el valor que ha representat a la vall del Madriu i a Escaldes-Engordany, territoris en què ha tingut un protagonisme rellevant. Per tant, és un centre amb valors identitaris per a la població local i andorrana, però també amb valors associats al coneixement i al gaudi per a turistes i excursionistes, un sector molt important al país.

L'estructura temàtica del CIAM parteix dels elements més universals associats a l'aigua i ens condueix per un recorregut en què, mitjançant recursos sensitius, informatius i experimentals, ens acostem a una visió calidoscòpica de la relació que existeix entre aigua, territori i acció antròpica. Una relació que ha forjat un paisatge cultural peculiar i que ha configurat el passat, però que també intervé en el present i en el futur de la vall del Madriu i d'Escaldes-Engordany. El recorregut pel CIAM s'inicia amb un àrea d'immersió o introducció que, sota el títol *Els sentits*

de l'aigua, tracta l'aigua en la seva dimensió més universal, les seves propietats físiques i químiques, la seva importància per a la vida a la Terra, la seva relació amb la natura o els seus tres estats: sòlid, líquid i gasós, tots presents a la vall del Madriu i a Escaldes-Engordany. Un audiovisual multiprojecció permet mostrar tots aquest continguts mitjançant imatges i textures associades. Aquest efecte d'immersió es complementa amb elements manipulatius i diagrames en moviment que permeten experimentar tres dels aspectes en què l'aigua ha intervingut en la formació del territori de la vall del Madriu i d'Escaldes-Engordany: la formació glacial de la vall, els sistemes fluvials i l'aigua subterrània –geotèrmia, aqüífers i aigua termal–, cadascun associat a un estat de l'aigua.

L'itinerari ens condueix fins a l'àmbit *La vall del Madriu i Escaldes-Engordany: l'aigua modeladora de paisatges*, on una maqueta del territori associada a una projecció que se sobreposa al relleu és l'instrument per obtenir una lectura de l'empremta de l'aigua en el territori. S'hi senyalitzen els trets característics del relleu format pel glaç i l'erosió de l'aigua –muntanyes, circs, llacs, la mateixa morfologia de la vall, els cursos fluvials–, els estatges vegetals, la tipologia dels sòls, els ecosistemes, el sistema hidrotermal i els afloraments d'aigües calentes... Els elements que se senyalitzen a la maqueta es complementen amb una seqüència d'imatges projectades que els mostren amb més detall.

El coneixement del territori ens introdueix en l'àmbit que, amb el nom de *L'aigua i el temps*, ofereix en detall diferents aspectes associats amb la significació de l'aigua en la configuració dels paisatges de la vall del Madriu i d'Escaldes-Engordany, amb una incidència rellevant en tots aquells aspectes en què els pobladors han utilitzat l'aigua per al seu aprofitament. Per tant, aquesta relació també ha llegat la seva empremta en el paisatge, un paisatge reconegut per la seva riquesa i valor naturals i culturals.

Un seguit de mòduls interactius, que contenen textos, imatges, filmacions, esquemes... seran el suport per aprofundir en diversos aspectes:

-L'aigua és biodiversitat: l'aigua és un element clau que dóna vida al paisatge i que defineix el relleu, els ecosistemes, els diferents hàbitats que propicien una diversitat biològica molt àmplia que es reflecteix en una gran riquesa de flora, fauna, paisatge forestal i agropecuari.

-L'aigua és aprofitament i genera formes d'explotació en ecosistemes en què la climatologia i el cicle anual marca l'ancestral tradició de ramaders i agricultors, de treballs artesanals..., activitats que, al llarg de la història –ben segur des del neolític–, han contribuït a transformar el paisatge i

li han conferit bona part dels seus valors culturals. D'altra banda, l'aigua calenta que brolla a Escaldes-Engordany és un bé natural que s'ha aprofitat al llarg de la història, tant pels seus usos terapèutics, com en l'àmbit domèstic. L'aprofitament dels corrents d'aigua i de les fonts d'aigua calenta van consolidar el desenvolupament d'una important activitat tèxtil: el corrent de l'aigua s'utilitzava per al funcionament dels molins drapers i les aigües termals eren idònies per al procés de rentat i tenyit dels draps.

-L'aigua és energia: els corrents d'aigua de la vall i la seva força també van ser motiu de l'explotació humana. Els forts desnivells del riu Madriu permetien que, conduïda per canals, l'aigua es transformés en energia per a usos agrícoles –molins i sínies–, per a l'explotació forestal –seradores– o per a activitats artesanies –com la tèxtil– o industrials –com ara les fargues per a la transformació del mineral del ferro–. En èpoques recents, l'aprofitament de l'aigua per generar electricitat va ser clau per al desenvolupament del país.

-L'aigua és salut i lleure: la història d'Escaldes-Engordany, especialment a partir del segle XX, ha estat íntimament lligada a la utilització de l'aigua termal, de la qual s'aprofitaven les seves propietats per a la salut. Escaldes-Engordany va ser precursora en el turisme de salut, amb la creació de banys i dels primers hotels balnearis a principi del segle. L'any 1994, el comú també va ser pioner, amb la construcció del centre termolúdic de Caldea.

El CIAM s'entén com un equipament dinàmic, en el qual es poden organitzar activitats relacionades amb l'aigua per a tot tipus de públic, especialment a l'exterior (jocs, concerts, projeccions...). També disposa d'un espai destinat a la programació d'exposicions temporals en el qual, entre d'altres temes, es difondran paisatges declarats patrimoni de la humanitat, on, bé la presència d'aigua o bé l'escassetat d'aigua, siguin un element clau en la seva configuració.

Montserrat Capdevila i Pallarès,
cònsol major del comú d'Escaldes-Engordany